

هفته پیوند اولیا و مربیان

نقش خانواده در شکل‌گیری شخصیت فرزندان

بر لب فرزند لبخندی بزین شیشه بشکسته را بندی بزین

نهاد خانواده در مقایسه با دیگر نهادها از جمله دین، آموزش و پرورش و سازمان‌های رسانه‌ای که تاثیرگذار در تربیت فرزندان هستند از قدیمی‌ترین و مؤثرترین نهادهای بشری است که مهمترین هدف و کارکردش تربیت فرزندان است، دید امروز دنیا به خانواده نیز دید به «مرکز تربیت» است. امروزه با توجه به شتاب تحولات در عصر جدید، کارکردهای خانواده که همان تربیت است، عوض نشده ولی روش‌های آن تغییر یافته است. خانواده‌هایی که از روش‌های تربیتی جدید استفاده کرده‌اند، به گفته خودشان با معجزه روبرو شده‌اند.

نقش خانواده در شکل‌گیری شخصیت فرزندان

اولین و مهمترین محیطی که شخصیت و شکل‌گیری رفتارهای فرزندان را پایه‌ریزی می‌نماید خانواده است و اساسی‌ترین دوران رشد شخصیتی و روانی هر انسان دوره کودکی اوست که گذر مناسب از این دوره تضمین کننده رشد تکاملی وی در مراحل بعدی است. هدف از پرورش فرزند، آماده‌سازی او برای ورود به جامعه است که با توجه به تنوع ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی جامعه، خانواده سعی می‌کند الگوهای پرورشی فرزند خود را منطبق با آرمان‌های خویش انتخاب کند. همسویی و هم عقیده بودن والدین در انتخاب الگوی تربیتی و پرورشی فرزندان، تعارض در انتخاب رفتار فرزندان را به حداقل می‌رساند.

الگوهای تربیت فرزندان :

خانواده‌ها را از منظر برخورد والدین با فرزندان می‌توان به سه گروه کلی تقسیم نمود :

1- خانواده مستبد (خودکامه)

2- خانواده مدارا گرا

3- خانواده آزاد منش

1- خانواده‌های مستبد (خودکامه) دارای ویژگی‌های خاصی هستند از جمله :

بر رعایت انضباط سخت و مقررات تاکید دارند.

تنبیه بدنی را مجاز می‌دانند.

فرزندان را در تصمیم‌گیری‌های مسایل جاری خانواده مشارکت نمی‌دهند.

اجرای دستورات را بدون در نظر گرفتن شرایط، از فرزندان انتظار دارند.

احترام به شخصیت فرزندان را موجب کاهش سلطه والدین می‌پندارند.

به احساسات و عواطف فرزندان توجه نمی‌نمایند.

اجازه اظهار نظر به فرزندان نمی‌دهند.

این گروه خانواده‌ها فرزندان را که پرورش می‌دهند عموماً دارای ویژگی‌های زیر هستند:

احساس حقارت و کوچک بودن می‌نمایند.

شخصیت مستقل ندارند.

از خود باوری و اعتماد به نفس کمتری برخوردارند.

به توانمندی‌های خود واقف نیستند.

افکار منفی نسبت به دیگران دارند.

دارای روحیه حساس و دو جانبه (پرخاشگر یا مطیع بی چون و چرا) می‌باشند.

کمتر به خود متکی هستند.

نمی‌توانند تصمیم بگیرند.

استعداد و خلاقیت کمتری از خود نشان می‌دهند.

از نظر اخلاقی رشد کمتری دارند.

از انجام یک وظیفه به خوبی بر نمی‌آیند.

دارای اختلالات روانی خواهند شد.

2- خانواده‌های مداراگرا نیز ویژگی‌های خاصی دارند از جمله :
فرزندان آزادی عمل دارند بطوریکه به هر چه اراده کنند دست می‌یابند.
والدین همواره تسلیم خواسته‌های فرزندان هستند.
والدین سعی در برآوردن کامل نیازها و خواهش‌های فرزندان دارند.
تصمیم‌ها بر اساس تمایلات فرزندان گرفته می‌شود.
ناکامی و محرومیت برای فرزندان وجود ندارد.

این گروه خانواده‌ها فرزندانی که پرورش می‌دهند عموماً دارای ویژگی‌های زیر هستند:
احترام گذاری به والدین ندارند.
مسئولیت‌پذیر نیستند.
وابستگی شدید به والدین دارند.
از رشد عاطفی و اجتماعی بسیار پایین برخوردارند.
هنگام ورود به جامعه پرخاشگرند.
لوس و نر پرورش می‌یابند.
اگر در گروه پرخاشگر قرار گیرند احتمال بزهکاری آنها زیاد است.
رفتارهای دیگران را مورد پذیرش قرار نمی‌دهند.
خود را مهم‌تر از دیگران پنداشته و دچار خود بزرگ‌بینی هستند.

3- خانواده‌های آزادمنش نیز دارای ویژگی‌های خاصی هستند از جمله:
نظارت و کنترل دقیق بر رفتارهای فرزندان دارند.
در تکریم به فرزندان دریغ ندارند.
اجازه اظهار نظر و تصمیم‌گیری به فرزندان می‌دهند اما به او فهمانده می‌شود که
تصمیم‌گیری نهایی به عهده خانواده است.
در امور خانه با فرزندان مشورت می‌کنند.
با فرزندان برخورد منطقی و مستدل دارند.
از تنبیه بدنی پرهیز می‌کنند.
فرزندان را با همه نقاط ضعف و قوت آنها مورد پذیرش قرار می‌دهند.
همیشه گوش شنوایی برای حرف‌های فرزندان دارند.
زمان مناسب برای هر یک از فرزندان در برنامه‌های والدین وجود دارد.

به توانمندی فرزندان احترام می‌گذارند.
ابراز توجه و محبت به فرزندان دارند.

این گروه خانواده‌ها فرزندان‌ی که پرورش می‌دهند عموماً دارای ویژگی‌های زیر هستند:
دارای اعتماد به نفس لازم می‌باشند.
برای کسب استقلال خود تلاش می‌کنند.
دارای خلاقیت و ابتکار و سازندگی هستند.
برای ارضاء حس کنجکاوی خود انگیزه لازم را دارند.
می‌توانند مسئولیت پذیر باشند.
معمولاً تضادی با والدین ندارند.
نگران و مضطرب نیستند.
از والدین حرف شنوی لازم را دارند.
پذیرش احساسات و عواطف دیگران را دارند.
فردی آرام با خلق و خوی معتدل هستند.

- با اندکی تعمق در شیوه تربیتی خود در خانواده، در خواهیم یافت :
- 1- جزء کدامین گروه از خانواده‌های (مستبد - مداراگرا - آزادمنش) هستیم؟
 - 2- کدام شیوه را برگزینیم تا فرزندانمان از سلامت روانی و شخصیت مطلوبی برخوردار شوند؟

نکته‌ها :

به فرزندان خود احترام کنید و با آداب و روش پسندیده با آنان معاشرت نمایید.

امام علی (ع)

کودکان، نادان به دنیا می‌آیند نه ابله، اما آنان به واسطه تربیت ما بزرگسالان به بلاهت

کشانده می‌شوند. هلوسیوس

خانواده آینه تحولات اجتماعی است دکتر ساروخانی

خانواده رکن طبیعی و اساس اجتماع است و حق دارد از حمایت جامعه و دولت بهره‌مند

شوند . ماده 16 اعلامیه جهانی حقوق بشر